

*А.В. Шевченко, студент гр. 303-А,
кер. Л.С. Шевченко, к. арх., доц. каф ДАС та М,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка*

ТВОРЧИЙ ВНЕСОК САНТЯГО КАЛАТРАВИ ДО СКАРБНИЦІ СВІТОВОЇ АРХІТЕКТУРИ

Анотація. В статті розглянуто творчий внесок знаного іспанського архітектора Сантьяго Калатрави до скарбниці світової архітектури.

Ключові слова: архітектура, конструкція, технологія, біо-тек.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Архітектурні об'єкти формують враження про світові мегаполіси та малі міста, є невід'ємними асоціативними складовими «візитних карток» країн світу, власного авторського пізнаваного почерку багатьох архітекторів. Справжнім відкриттям сучасності стали архітектурні шедеври іспанського архітектора Сантьяго Калатрави. Кардинально нові й цікаві образно-конструктивні рішення автора сформували новий архітектурний стиль – біо-тек.

Зв'язок роботи з науковим програмами, планами, темами. Стаття виконана за планом науково-дослідницької студентської роботи кафедри дизайну архітектурного середовища та містобудування ПолтНТУ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Посібник Стародубцевої Л.В. [1] є одним із перших видань, де згадується ім'я С. Калатрави як «автора сміливих інженерних розв'язань» (поряд з іменами Н. Фостера, Р. Роджерса, Ж. Нувеля). Низка коротких статей представлена в професійних періодичних виданнях «АСС», «А+С», «Ватерпас», «Дом и интерьер» [2]. Варто уваги видання 2010 р. зарубіжних авторів [3], де представлена повна ретроспектива робіт майстра. Але це видання не мало великого поширення на Україні. Основні відомості про архітектора періодично висвітлюються в електронних ресурсах [4].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідження творчого доробку іспанського архітектора Сантьяго Калатрави не були висвітлені в окремих наукових розвідках фахових видань України.

Постановка завдання – висвітлення творчого внеску Сантьяго Калатрави в скарбницю світової архітектури.

Виклад основного матеріалу. Сантьяго Калатрава Вальс – це архітектор, інженер, скульптор, кераміст і живописець сьогодення, автор багатьох об'єктів у різних країнах. Він отримав освіту в Політехнічному університеті Валенсії, Федеральному технологічному інституті Цюріха, захистив дисертацію. Кар'єра архітектора Калатрави розпочалася у Швейцарії з проєктів ангару компанії Jaket у м. Мунхвіллен, залізничного вокзалу в передмісті Цюріха. Його називають лідером архітектурного напрямку «романтичний хай-тек», а пізніше – окремого стилю «біо-тек». Він започаткував цілу серію мостів, переважно вантових, у різних куточках світу, які мали не лише гарний та унікальний естетичний вигляд, але й цікаве конструктивне рішення. Визнання Калатрави вийшло за кордони Європи, досягло Америки й світу (див. табл. 1). В його роботах знайшли нове прочитання інженерні традиції минулого, поєднані зі сучасними передовими технологіями. Майстер привніс до архітектурної скарбниці низку прийомів, які стали його власним почерком:

- надання конструкціям не лише практичної, а й естетичної функції;
- синтез матеріалів – заліза й бетону;
- створення цікавих конструктивних і водночас органічних, живих, «рухомих» форм, навіяних природою, природними рухами, стихіями;
- втілення в архітектурі теми людського тіла (закрученого чоловічого, лежачого вигнутого жіночого, опущеного на коліна);
- активне використання параболічних скляних конструкцій;
- надання об'єктам досконалих ліній і пропорцій.

Таблиця 1

Характеристика частки творчих робіт Сантьяго Калатрави

№ з/п	Назва об'єкту, розташування	Датування	Архітектурне вирішення об'єкту	Характеристика об'єкту
1	2	3	4	5
Громадські об'єкти:				
1	Станція Satolas TGV, м. Ліон, Франція	1989- 1994 рр.		- 40-метрова конструкція зі сталі та бетону; - є метафорою птаха з розгорнутими крилами.
2	Місто мистецтв та наук, м. Валенсія, Іспанія	1996 р.		- комплекс (оперний театр; кінотеатр Ітаха; галерея/сад; науковий музей; океанографічний парк); - площа 35 га.
3	Станція Орієнте, м. Лісабон, Португалія	1998 р.		- збудована до проведення виставки «Експо-98»; - вписано існуючий залізничний шлях (на висоті 9 м).
4	Новий термінал аеропорту, м. Більбао, Іспанія	2000 р.		- матеріали (бетон, сталь, скло); - 2 злітно-посадочні смуги (довжина 2000 м, 2600 м, ширина 45 м).
5	Художній музей, м. Мілуокі, США	2001 р.		- споруджений на берегах р. Мічиган; - виконаний в стилі біо-тек; - приймає близько 350 тисяч відвідувачів на рік.

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
6	Аудіторію Тенеріфе, м. Тенеріфе, Іспанія	2003 р.		- площа 2,3 га (0,6 га – концертні зали); - стиль експресіонізм; - споруджений для культурних заходів.
7	Залізничний вокзал Льєж-Гіємен, м. Льєж, Бельгія	2009 р.		- поверхня шатра покрита склом площею 3,2 га; - ширина навісу складає 73 м, довжина – 200 м.
Інженерні споруди:				
8	Міст Кампо Волантін, м. Більбао, Іспанія	1994-1997 рр.		- пішохідний, арочний підвісний міст; - загальна довжина 75 м.
9	Міст Джеймса Джойса, м. Дублін, Ірландія	2003 р.		- пішохідний автомобільний, арковий сталевий міст; - довжина 41 м, ширина 33 м.
11	Струнний міст «Арфа Давида», м. Ієрусалім, Ізраїль	2008 р.		- залізнично-пішохідний міст; - довжина 360 м, ширина 14,82 м; - висота конструкції 118 м.
12	Міст Семюеля Беккета, м. Дублін, Ірландія	2009 р.		- вантовий міст для автомобільного та пішохідного руху; - довжина 123 м, ширина 48 м.

1	2	3	4	5
Житловий об'єкт:				
13	Житловий будинок (хмарочос) «Зкручений тулуб», м. Мальмьо, Швеція	2005 р.		- 54 поверхи; - висота 190 м; - прототип конструкції – скульптура автора «Twisting Torso» (закручений торс)

Відвідавши виставку макетів та скульптурних робіт майстра в Ермітажі в липні 2012 р., запам'ятався його вислів: *«Коли ви дивитесь на роботи архітекторів та скульпторів ви бачите, у якомусь розумінні, іграшки. Це серйозні іграшки, через те що дуже часто у своїх розмірах вони перевищують 300 м, але тим не менш це все одно іграшки, через те що вони створені з радістю».*

Підсумовуючи викладене, наголосимо на безперечній унікальності робіт С. Калатрави, які стали невід'ємною часткою світової архітектури.

Перспективи подальших розвідок варто було би присвятити іншим граням творчого таланту Калатрави – скульптурі, кераміці й живопису.

Література:

1. Стародубцева Л.В. Архитектура постмодернізму: Історія. Теорія. Практика: Посібн. для студ. архіт. спец. вищих навч. закл. – К.: Спалах, 1998. – 208 с.
2. Курашина И. Вдохновение от природы / И. Курашина // Дом и интерьер. – 2006. - №1(52). – С. 22-30 ; Шрайбикус М. С. Калатрава: стадіон в Афінах / М. Шрайбикус // А+С. – 2007. - №1. – С. 92-97.
3. Jodido P. Santiago Calatrava: Complete Works / P. Jodido/ - Taschen. – 2010. – 528 р.
4. Белоголовский В. Сантьяго Калатрава: скульптура в архитектуре [Електронний ресурс] / В. Белоголовский. – Режим доступу до статті: http://archi.ru/press/russia/press_current.html?nid=4131.; Santiago Calatrava [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://www.calatrava.com/#/Selected%20works/Architecture?mode=english.>; Добрякова Е. «Мои макеты как игрушки» [Електронний ресурс] / Е. Добрякова. – Режим доступу: <http://www.nvspb.ru/stories/moi-makety-kak-igrushki-48732.>